

Світлана Захарівна Романюк,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РІДНОЇ МОВИ ДІАСПОРНИХ УКРАЇНЦІВ У ПОЛІЕТНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті розкривається місце та значення української мови як засобу збереження етнічної самобутності діаспорних українців та підвищення їх ролі у полікультурному соціумі країн проживання. Обґрунтовується проблема вживання й функціонування рідної мови у різних сферах (побутовій, соціальній, виробничій) життєдіяльності українського етносу. На основі аналізу досвіду діяльності українських спільнот наводяться слушні міркування діаспорних українців щодо важливості збереження української мови в поліетнічному середовищі як провідного чинника її функціонування.

***Ключові слова:** українська діаспора, рідна мова, англомовні країни, поліетнічне середовище, мовна політика, етнічна ідентичність, асиміляція.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. В умовах глобалізації сучасного розвитку людства та розширення його інформаційного простору надзвичайно важливого значення набуває проблема функціонування рідної мови як основної умови життєдіяльності етносу/нації, як націотворчого чинника. Особливо функція мови зумовлена ще і тим, що у сьогоденному світі практично не існує етнічно однорідних держав. Населення переважної більшості країн складається з представників різних етносів, кожен з яких має свою мову. Так, наприкінці минулого століття, за свідченням соціологів, у світі налічувалося 9 % держав, у яких етнічна більшість складала близько 100 %; у 25 державах (19 %) етнічна більшість становила 90 % усього населення, а в 39 країнах основна етнічна спільнота не сягала і половини населення. У багатьох випадках кількість етнічних груп перевищує 100. На початок XXI століття понад 150 мільйонів людей живе не в тій країні, де вони

народились; лише в Європі налічується понад 100 етнічних груп загальною чисельністю більше 10 мільйонів осіб.

Відповідно до чисельності носіїв мови та мов їх функціонування держави умовно поділяють на одномовні, змішаномовні і постколоніальні. До одномовних держав належать ті держави, де представники одного етносу складають 70 та більше відсотків від усього населення країни. У змішаномовних державах є приблизно однакова кількість представників 2–3 етносів, жоден з яких не складає більшості. Постколоніальні держави вирізняються тим, що, хоча в них і домінує місцеве населення, після набуття незалежності тут ще тривалий час поряд із національною продовжує функціонувати мова колишньої метрополії. До останніх держав належить і Україна, мовна політика в якій не є сприятливою для розвитку мови корінного населення – титульної нації держави, хоча сприяє успішному розвитку мов національних меншин.

Не менш складні обставини для побутування рідної мови зарубіжних українців (їх, за різними підрахунками, налічується 15–20 млн.) склалися і в країнах їх постійного/тимчасового проживання. Адже задля забезпечення державних інтересів кожна держава, зрозуміло, захищає та підтримує, у першу чергу, державну мову. Але, як засвідчує аналіз мовної політики багатьох із них, поза увагою не залишаються і мови інших етносів, які проживають на їх території. Стосується це й українців, відсоток яких у багатьох країнах є досить високим. Проте, в іншомовному оточенні функціонування мов етнічних меншин має свої особливості та залежить від багатьох чинників – як зовнішніх, незалежних від етнічної спільноти, так і внутрішніх, зумовлених їх власними нормами життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Наукових досліджень про функціонування мови в діаспорі, незважаючи на актуальність цієї проблеми, небагато. Найвідомішими з них є монографічні праці Ю. Жлуктенка “Українсько-англійські міжмовні відносини. Українська мова у США і Канаді”

(1964), “Мовні контакти” (1966) та “Українська мова на лінгвістичній карті Канади” (1990), Б. Ажнюка “Мовна єдність нації: діаспора й Україна” (1999). І це при тому, що розвиток української мови в діаспорі – не просто частина історії національної мови. Це важливий соціолінгвістичний та етнокультурний ресурс, школа виживання і самоусвідомлення. Як відчуття Батьківщини часто загострюється на чужині, так і особливості мовної свідомості рельєфніше постають у двомовному соціумі. Мовна політика діаспори дає безпрецедентний досвід прямих контактів із багатьма світовими мовами й у цьому сенсі є унікальним джерелом даних, частиною національного лінгвофонду, важливим засобом збагачення методики навчання рідної мови в полікультурному середовищі.

Метою статті є розкриття особливостей функціонування української мови в англomовному середовищі проживання її носіїв, оскільки майже кожний четвертий українець у світі перебуває саме у ньому.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Традиційно доля українського етносу складалася так, що впродовж багатьох століть він був майже викреслений з історії. Перед ним тривалий час поставало (певною мірою і нині постає) питання не історичного творення, а елементарного виживання та самоствердження як на рідній землі, так і за її межами. Адже тепер, як уже зазначалося, за кордоном проживає кожний четвертий-п'ятий українець. Перебуваючи серед інших етносів, наші співвітчизники постійно зазнавали тиску з боку домінуючого (державного) етносу та через це поступово втрачали окремі елементи свого національно-культурного життя, бо панівний етнос країн проживання зацікавлений у здійсненні політики денаціоналізації та асиміляції. Однак і за таких обставин українцям здебільшого вдалося зберегти свою самобутність і в більшості країн проживання сформуватися в динамічну етнічну спільноту.

Провідним чинником, який сприяє насамперед збереженню, а відтак і розвитку етнічної громади діаспорних українців є рідна мова. Визначаючи її націотворчу функцію, І. Огієнко слушно стверджував: “Мова – це наша

національна ознака, у мові – наша культура, ступінь нашої свідомості. Мова – це форма нашого життя, життя культурного та національного, це форма національного організування. Мова – душа кожної національності, її святощі, її найцінніший скарб... Звичайно, не сама по собі мова, а мова як певний орган культури, традицій. ... І поки живе мова – житиме і народ, яко національність. Не стане мови – не стане і національності: вона геть розпорошиться поміж другим народом” [15, с. 16–17].

Зважаючи на поліфункціональність мови, її націодержавотворчу роль, інший видатний мовознавець ХХ ст. Ю. Шевельов писав: “Питання мови не сходять виключно на внутрішній розвиток мови. Воно охоплює набагато ширше коло проблем, а насамперед проблему вживання мови як засобу писемного й усного спілкування: хто її вживає, в якій функції та які є юридичні, політичні і суспільні можливості чи обмеження того вжитку. В одномовних країнах ці проблеми із суто мовознавчого погляду не мають особливої ваги. Мовою тих країн просто користуються в усіх тих функціях, що актуальні в даному оточенні” [16, с. 7].

Зовсім інша ситуація (і це підтверджують результати нашого дослідження) складається у дво- чи багатомовних суспільствах. На авторитетну думку вченого, “тут мовець у кожному окремому випадку має вибрати, котрої з відомих мов йому вжити. Вибір зумовлюють юридичні, політичні, історичні, етнічні та інші чинники. А особливо, коли – як у випадку української мови – більшість (українців) перебуває під владою меншості чи меншостей (наприклад, між двома світовими війнами: росіян, поляків, румунів і чехів та словаків), мовне питання неминуче перестає бути лише лінгвістичним питанням, чи, краще сказати, безпосередньо лінгвістичним, а стає також (і та часто насамперед) питанням політичним, соціальним і культурним” [16, с. 7].

Особливого значення набуває мова у формуванні діаспори, оскільки вона є одним з основних об’єктивних чинників утворення нації, з одного боку, його національних ознак – з іншого. Мова – це утворення і загальне надбання представників конкретної національної спільноти, вона наділена властивістю

з'єднувати їх в єдине утворення й одночасно виокремлює це утворення серед інших [2, с. 219].

Зазначимо, однак, що компонентом національного духу, національної свідомості (отже, творцем й оберегом нації) мова стає в тому випадку, коли вона сприймається суб'єктами як “рідна” мова і передбачає спілкування цією мовою всього населення, що визнає себе єдиною національною спільнотою. А тому формування мовної свідомості особистості, її національної самосвідомості є неодмінною умовою буття етнічної спільноти, важливою складовою її життєдіяльності. Надзвичайно нагальною ця проблема є для зарубіжних українців, оскільки статус їх у країнах поселення є різним – тут й емігранти з різним стажем, й уродженці цих держав. Особливість української діаспорної спільноти – це її двоїтий психологічний і суспільно-політичний, а навіть і культурний характер. Лояльність до країн поселення, впливи нового соціального оточення, нові рухові надбання, соціально-економічна інтеграція тощо створили окремий соціологічно-психологічний тип українця, в окремих випадках навіть гібридний [8, с. 53].

Науковці стверджують: оскільки перше покоління поселенців у діаспорі вживає найбільше українську мову, то перехід від першого до другого покоління є дуже критичним і в ньому пропадає великий відсоток знання рідної мови. Більшість українців другого й третього поколінь, хоча і знають українську мову, але не вживають її в щоденному житті. Відношення між знанням та щоденним вжитком мови змінюється від міста до міста.

Звичайно, що місцеве оточення має вплив на знання і зберігання мови, але такі найважливішим тут є вплив родини, оскільки там найчастіше вживається рідну мову.

Незважаючи на вік, більшість українців визнає важливість зберігання рідної мови. Для молодших поколінь вона стає культурним чинником та засобом плекання традиційних святкувань і звичаїв [13, с. 3].

Реальний українець, як відомо, є живим учасником культурного та громадського життя, відчуваючи глибоко свою приналежність та відданість

своїй спільноті. Але теоретично можна відчувати свою пов'язаність і не бути діяльним у своїй спільноті, а можна і працювати без усякого емоційного пов'язання з нею.

Дослідники цієї проблеми прийшли до висновку, що етнічна ідентичність змінюється від покоління до покоління, а ознаки етнічності з часом поволі зникають. У третьому поколінні ця ідентичність уже є не функційною, а чисто символічною.

Водночас, історичний досвід і дослідження вчених засвідчують, що одним з основних компонентів, надзвичайно важливим чинником існування та збереження окремої етнічної ідентичності, її єдиною найбільш характерною рисою є мова, яку дитина опановує ще в дошкільному віці. Мова – основна етнічна ознака людини. Не існує більшого способу бути людиною, як бути якоюсь людиною – англійцем, росіянином, турком, греком, калмиком тощо. “Людей взагалі” не існує і не існуватиме, бо це було б смертю людства. Сьогодні всім зрозуміло, що етнічність у технологічному суспільстві кінця ХХ століття забезпечує зміст життя людини (Г. Астер, П. Потічний). А робить людиною якоюсь, тобто приналежною до певного етносу, саме мова, оскільки без неї людина не могла б бути нормальним членом етнічної спільноти, членом суспільства [6, с. 118]. Такого ж погляду дотримується і українсько-американський учений Іван Головінський. На його думку, “у державних народів, коли дитина живе у нормальних умовах, у своєму середовищі, розвиток мови не є проблемою. Однак, в еміграційній дійсності, де оточення і ровесники говорять іншою мовою, необхідним є чітке поступування з боку батьків, щоб дитина не виростала з почуттям меншовартості до своєї української мови. Дитина мусить зрозуміти, що її рідною мовою є українська мова, а інша є другорядною. Це станеться тільки тоді, коли батьки ніколи не будуть говорити в хаті чи в присутності дітей чужою мовою. На жаль, є випадки, що батьки, які самі не знають добре англійської мови, “калічать” по-англійськи до дітей. Така поведінка, звичайно, дає жалюгідні наслідки. Дитина

дізнається, що батьки соромляться своєї мови, і тоді нінащо зведуться всі повчання про красу рідної мови” [3, с. 19–20].

Оскільки мова є соціальною за своєю природою, загальними (комунікативними) та спеціальними (соціально-семіотичними, як от: соціально-регулятивна, ідентифікативна, прескриптивна тощо) функціями і навіть структурою (наявність соціально-функціональної парадигми мови – регіолекти, соціолекти тощо), то вона як система і мовлення як процес відображають усі елементи суспільної взаємодії. Як стверджує Ю. Лотман, “ми занурені у мовний простір. Ми навіть у засадничих умовних абстракціях не можемо вихопитися з цього простору, який нас огортає, але частиною якого ми є й який, водночас, є частиною нас” [10, с. 176].

Важливу соціокультурну й етнотворчу функцію мови в діаспорі підкреслює також Є. Остапчук. Вона пише: “Основним чинником збереження себе як української спільноти є знання української мови – основи духовного зв’язку з українським народом в Україні, що є ніби кладкою-мостом від одних до других. Без огляду, в яких країнах ми живемо і яких чужих мов ми навчилися, рідна мова нас єднає. Коли занедбуємо навчання мови, ми відбираємо від наших поколінь дорогоцінний скарб – знання своєї історії, традицій, літератури, розуміння наших державницьких прагнень тощо. Тим ми зменшуємо нашу ефективність у світі, бо не доростаємо нашим знанням і свідомістю до наших завдань, а отже – не промовляємо відповідно до Західного світу. Вважаю, що ті, які легковажають навчання рідної мови, які заводять чужу мову в українських церквах, не працюють ані на користь української молоді, ані для добра нашої майбутності у світі” [11, с. 7].

На розвиток мови, формування культури мовлення в умовах діаспори впливають як соціальні чинники (особистісна поведінка дітей та молоді у ставленні до своїх батьків, спілкування в сім’ї українською чи англійською мовою, дотримання національних звичаїв та традицій, наявність україномовної бібліотеки), так і знання норм літературної мови.

Надзвичайно важливу роль у цьому процесі в діаспорі відіграє авторитет матері, її виховна діяльність, любов до дітей. Адже, співаючи колискові пісні українською мовою, вона “вкладає в уста і мозок своїх дітей найбільший скарб, найбільший масток, їх придане на все життя – мову” [12, с. 17].

Крім того, сімейне виховання у прищепленні любові до рідної мови повинно передбачати читання казок, віршів, оповідань українською мовою, їх спільне обговорення. Тобто, у сім'ях діаспорних українців повинен панувати культ рідної мови, культ рідного слова, що, безперечно, сприяє формуванню мовленнєвої культури підростаючого покоління українців у діаспорі, розширенню сфери вживання української мови. Однак досить часто трапляється так, що діти в країнах поселення розмовляють між собою і навіть у хаті своїх батьків англійською мовою. Більше того, батьки, щоб приховати свій сором перед українською громадою і втихомирити свою національну совість (а чи вона у них ще є?!), нарікають, що тут інші обставини, інший світ, інші часи настали, а тому, мовляв, неможливо зберегти в дитини пошану до української мови. Однак І. Боднарук переконаний (і це підтверджують результати досліджень), що це “брехливий викрут і мудрого він не переконає, оскільки на “обставини” і “світ” впливає людина”. Його справедливо обурює те, що навіть та молодь, яка починала ходити до школи ще на рідних землях і кілька років училася в українських школах по таборах переміщених осіб у Західній Європі, “соромиться за океаном рідної мови і цвенькає по-чужому на очах батьків і старшого громадянства” [1, с. 17].

Які ж причини цього явища? Вдалу спробу відповісти на це запитання зробив, на нашу думку, І. Демиденко. Аналізуючи особливості взаємин представників різних поколінь канадських українців, він прийшов до досить цікавого висновку. Основною причиною суперечностей, а, отже, і різного ставлення до національних надбань, зокрема й мови, є ставлення людей до свого минулого. І. Демиденко пише: “Елементом сантименту старших і реальністю молодших є українське питання: національна приналежність, культура, мова тощо. Батьки і вчителі українознавства намагаються “впхати” в

голову своїх дітей любов до всього українського, виходячи з власного сантименту, а діти цього не розуміють. Батьки, які виростили на українському хлібові (хай і на черствому), мають кровний обов'язок супроти свого краю, а молодь, яка виростила на іншому хлібові (та ще й м'якому), має інші почування.

Молоде покоління, – стверджує педагог, – підходить до справи практично – що їм дасть тут українознавство, українська культура і чого вона варта? На такі практичні запитання старше покоління мусить дати позитивну відповідь і показати, що українська культура не є третьорядною, з нею не соромно виходити в світ і що вона, додана до набутої тут західної культури, робить її (молодь) кращими громадянами країни свого поселення в порівнянні з однокультурними” [5, с. 6].

Подібні міркування висловлює відомий канадський українознавець Д. Струк. Він вважає, що на запитання: “Чи молодь обов'язково мусить уживати українську мову?” є дві категорії відповідей: емоційні та раціональні. Молодь і деякі національно несвідомі батьки вважають, що “без знання української мови у світі можна добре обійтись”. Однак учений переконаний в іншому. На запитання “Чому ми говоримо українською мовою?” відповідь має бути одна: “Тому, що вона НАША. Говоримо по-українськи тому, що ми того хочемо, хочемо пізнати себе, бо без знання свого походження не можна збагнути свого “я”, а без знання української мови не можна дістатися до духовних скарбів нашого походження” [14, с. 7].

Що ж потрібно зробити для того, щоб вберегти молоде покоління від асиміляції, а його рідну мову від занепаду? З-поміж різних думок і пропозицій заслуговують на увагу ідеї професора І. Огієнка, який вважає, що для виправлення такого загрозливого стану “мусять негайно й одностайно стати в першу чергу родина та Церква, а далі – усе об'єднане громадянство й вся преса. У добрій національній освіті нашої молоді – наша світла будучність, а в її винародовленні – наше смеркання... Ця загроза є значно більшою, ніж її уявляють, а тому кличу до всієї української молоді: коли ти забуваєш мову

батьків своїх, мову українську, тим у саме серце раниш свій рідний український народ!...” [7, с. 118].

Системний підхід до вирішення цієї проблеми пропонує В. Голубничий. Розглядаючи етнокультурні процеси в середовищі української спільноти, учений приходять до переконливого висновку, що “ідеальним слід би вважати такий процес формування й виховання індивідууму в умовах еміграції:

1. Українська мова в дитинстві, у родині; навчання англійської абетки й писемної мови на українській мові в процесі підготовки до школи.

2. Разом з англійською нижчою школою, виховання в Пласті та наука в недільній чи парафіяльній українській школі українського читання й писання.

3. Паралельно із середньою англійською школою, навчання на курсах чи в школах українознавства, участь у молодечих та спортивних організаціях.

4. Далі – коледж, університет, вища освіта. Такий процес виховання можна б вважати максимально можливою й розумною передумовою та майже повною гарантією проти асиміляції” [4, с. 40].

Сучасні дослідники, урахувавши досвід розвитку української мови в поліетнічних країнах, цілком слушно стверджують (і ми поділяємо цю думку), що не лише бажаною, але навіть обов’язковою є двомовність українців за межами України. Вони мають знати мову своєї нової батьківщини, щоб бути її повноправними громадянами. Водночас їм треба знати рідну мову, аби не втратити зв’язків зі своєю нацією [6, с. 130].

Українська група, що мешкає в будь-якій державі як національна меншість, звичайно мусить бути двомовною: з одного боку, вона мусить опанувати мову держави, в якій живе, з другого боку, ця мовна група мусить оберігати й свою рідну мову як найбільше свідчення її національності. Наприклад, у США і Канаді представники таких національних груп, як українці, поляки, чехи, німці та ін., всі двомовні, тоді як англійське населення цих країн знає лише одну власну мову, крім, можливо, ще додаткової іноземної мови (іспанської, французької, зрідка російської тощо) [9, с. 6].

Однак, як стверджує П. Ковалів, діаспорним українцям завжди і всюди слід пам'ятати, що, крім офіційної мови тієї держави, того народу, де вони перебувають, їх безнастанну і пильну увагу повинна притягати й рідна мова. Обставини життя примушують їх вивчати іншу мову (англійську, німецьку, французьку, іспанську тощо), стикатись з чужомовною культурою, до якої, розуміється, треба ставитись з пошаною. Але, разом із тим, треба всіма засобами оберігати й рідну мову, рідну культуру, звичаї, – оцю найбільшу відраду, яку можна мати у важкі хвилини туги за рідним краєм [9, с. 6].

Слушними з цього приводу вважаємо і такі міркування лінгводидакта: “Треба завжди пам'ятати, що коли ти себе вважаєш за українця, коли ти свідомий великого обов'язку перед твоїм народом, то ця свідомість, насамперед, є мовною свідомістю. Ти думаєш по-українському, бо ти свідомий того, що належиш до української нації. А будь-яке думання, будь-який творчий процес мислення – процес мовного порядку” [9, с. 7].

На думку більшості дослідників, формування особистості в ранньому віці має відбуватися лише рідною мовою свого народу, нею повинен здійснюватися навчально-виховний процес у всіх ланках рідномовної освіти.

Висновки. Отже, досвід діяльності українських спільнот в англomовних державах дає підстави стверджувати, що оптимальною видається модель, за якою рідній мові в освітньо-лінгвістичному локумі відводиться найпочесніше й найпрестижніше місце. Разом із рідною (українською) мовою мають викладатися інші мови. На початковому етапі необхідно обов'язково вдаватися до моделі “рідна мова – не близькоспоріднена або неспоріднена іноземна мова”; на вищому етапі лінгвістичного становлення учні можуть вивчати будь-які мови. Запорукою справжньої мовної підготовки школярів, а, отже, й успішного засвоєння мови, носіями якої вони є, є орієнтація на комунікативний підхід, на реалізацію його найважливіших принципів – комунікативно діяльнісного, культурологічного та проблемно-пошукового. Адже аналіз соціокультурних реалій, в яких побутує нині українська мова в діаспорі, засвідчує, що розпорошення українців у різних країнах та поміж різними

національностями призводить не лише до ознайомлення з мовами і культурами тих народів, але й зумовлює втрату своєї мови, звичаїв та культурних надбань. Цей природний процес, детермінований взаємовпливами різних національних груп, переможний для тієї національності, яка є панівною в даній країні. До нього приєднується ще досить часто і непошана до своєї мови та культури, схильність приймати чужі форми, як результат комплексу меншовартості. Саме тому зусилля українських громадських інституцій у діаспорі, системи рідномовної освіти спрямовано на те, щоб нейтралізувати асиміляторський вплив поліетнічного середовища країн проживання на функціонування в ньому української мови, сприяти розширенню її соціокультурних функцій та підвищенню ролі в розвитку особистості діаспорних українців.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Оскільки процеси асиміляції діаспорних українців та інтеграції іммігрантів четвертої хвилі у соціум країн поселення набирають усе більшого прискорення, важливого значення набуває пошук нових засобів збереження монокультурної ідентичності українців у діаспорі, формування їх рідномовної свідомості, зростання ролі у цьому процесі системи рідномовного та державного шкільництва, дослідження різних видів міжмовних стосунків у поліетнічному середовищі.

Список використаної літератури

1. Боднарук, І. Хай у вашій хаті лунає тільки українська мова / І. Боднарук // Рідна школа. – 1959. – 4.6 (36). – С. 17.
2. Борисов, В. Теоретико-методологічні основи формування національної свідомості / Вячеслав Борисов. – Краматорськ, 2003. – 519 с.
3. Головінський, І. Психічний розвиток у дитячому та юнацькому віці та зв'язані з ним виховні проблеми в еміграційній діаспорі / І. Головінський // Ми і наші діти. – Торонто. – 1965. – Збірник 1. – С. 19–20.
4. Голубничий, В. Суть української культури й українська культура в діаспорі / В. Голубничий. – Торонто, 1965. – 64 с.

5. Демиденко, І. Думки з невіголошеної промови / І. Демиденко // Молода Україна. – 1965. – Ч. 165. – С. 6.
6. Іванишин, В. Мова і нація / Василь Іванишин, Ярослав Радевич-Винницький. – Дрогобич, 1994. – 167 с.
7. Іларіон (митрополит). Книга нашого буття на чужині. – Вінніпег, 1956. – С. 158.
8. Кіс, Т. І. Проблеми збереження української національної субстанції : доповідь на пленумі ЦУ СУМ (Нью-Йорк, листопад, 1967) / Т. І. Кіс // Авангард. – Брюссель, 1969. – № 1. – С. 53–58.
9. Ковалів, П. До питання української двомовності / П. Ковалів // Слово на сторожі. – 1968. – № 5. – С. 3–7.
10. Лотман, Ю. М. Культура и взрыв / Ю. М. Лотман. – М. : Гнозис, 1992. – 216 с.
11. Остапчук, Є. Наше “Я” у світі / Є. Остапчук // Жіночий світ. – 1993. – Ч. 4. – С. 7.
12. Саварин, П. Збереження української мови / П. Саварин // Слово на сторожі. – 1986. – № 23. – С. 17.
13. Скоп, Н. Питання ідентичності та збереження молодого покоління / Надія Скоп // Тема. – 1989. – Ч. 4. – С. 2–4.
14. Струк, Д. Проблема збереження української мови в молодого покоління / Д. Струк // Молода Україна. – 1975. – Ч. 217. – С. 6–7.
15. Феномен української культури: методологічні засади осмислення : збірник наук. праць. – К. : Фенікс, 1996. – 348 с.
16. Шевельов, Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус / Юрій Шевельов. – Чернівці : Рута, 1998. – 208 с.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Руснак І. С.

Стаття надійшла до редакції 14.11.2013.

Романюк С. З. Особенности функционирования родного языка диаспорных украинцев в полиэтнической среде

В статье раскрывается место и значение украинского языка как средства сохранения этнической самобытности диаспорных украинцев и повышения их роли в поликультурном социуме стран проживания.

Обосновывается проблема употребления и функционирования родного языка в различных сферах (бытовой, социальной, производственной) жизнедеятельности украинского этноса. На основе анализа опыта деятельности украинских общин наводятся размышления диаспорных украинистов о важности сохранения украинского языка в полиэтнической среде как ведущего фактора ее функционирования.

Ключевые слова: украинская диаспора, родной язык, англоязычные страны, полиэтническая среда, языковая политика, этническая идентичность, ассимиляция.

Romaniuk S. Z. Features of functioning of the native languages of Ukrainian Diaspora in the multi-ethnic environment

The article deals with the place and importance of the Ukrainian language as a means of maintaining ethnic identity Ukrainian Diaspora and enhancing their role in the multicultural society of residence. There has been explained the problem of use and functioning of the native language in different areas (domestic, social, industrial) of Ukrainian ethnos. On the basis of the experience of Ukrainian communities sensible arguments of Ukrainian Diaspora of the importance of preserving the Ukrainian language in a multicultural environment as a leading factor in its operation have been given.

Key words: *Ukrainian Diaspora, native language, English-speaking countries, multiethnic environment, language policy, ethnic identity, assimilation.*